

Jáchym

×
Topol
Citlivý
člověk

TORST

Jáchym Topol
Citlivý člověk

© Jáchym Topol, 2017

© Torst, 2017

ISBN 978-80-7215-541-5 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7215-669-6 (e-kniha)

1. *Bristol Globe. Proč oslovuje oba. Noční houf. Máma ráno. Sešit. Tetovaný hoch. Hořící tábor. Vypadněte! Eleanor and her boys. A dál.*

Copak se tady, sakra, můžu soustředit?!

Táta dřepí za volantem kočovnické káry, láhev na dosah, na kolenou rozevřený sešit, pořád do něj čará.

Málem sem v noci dopsal kapitolu, ale byl tu rumrajch, tak sem to akorát načrt! Přitom Bristol byl dycky dobrej! Kluci, Ostrov pokladů, slyšeli ste vo plavčíkovi Jimy Hawkinsovi? Oslovuje je oba, protože, jak říká, chce je rozmluvit. Toho v miminěcích dupáčkách i toho, co vyrostl.

A víš, co je zajímavý? obrátí se k Soně, která nad plamínkem vaříče nahřívá lžici. Na druhém sem tam míchne kašičku pro mrňouska.

Teď se identifikuju spíš s Dlouhým Honzou Silverem!

To bude tím středním věkem, pokračuje máma v ranním obřadu, rukáv košilky v překypujících barvách mandaly vyhrnutý.

A tátův popsáný, podrásáný sešit se skvrnami od kafe, od vína přesviští nad dosud spícím maličkým a zapadne mezi krámy.

Natáhne nohy, zatne týl do opěrátko a uvolní se. Obzírá nomádké stanoviště. Na sobě ublemcané tričko, kraťasy, v očích nepřestajný žár zájmu. Na hlavě histrióna hipí hučka, zpod ní se derou nazrzlé vlasy protkané šedivými chomáči.

Pozoruje bránu do tábořiště, totiž mrňavou repliku divadla Globe, kde nesmírné množství žároveček, jež se ovšem rozplanou až večer, vytváří číslici 400, trochu legrační portrét dramatika a nápis HIS WORDS: WISDOM, FREEDOM AND BEAUTY!

Na místě tradičního festivalového kolotání, tentokrát věnovaného životu a dílu Williama Shakespeara, je ale kvůli nočním příchozím neobvyklý ruch. Tady kdysi táta se Soňou nápaditou kreačí oslavili výročí vstupu České republiky do Společenství a vytančili nádherných tři sta třináct liber. Teď je ale všechno jinak.

Táta zírá, civí, rozvažuje. Větrí. A snad se orientuje právě pohyby svého klofáku, kdysi ho napadlo, že klofák podbije tenoulinkým vzácným plechem, ale zas tak úspěšný nebyl.

Ve vstupní bráně sídlí narychlo povolání imigrační úředníci. Stolky, počítače a lejstra jsou zarovnány kupkami koblih, talířky s koláčky, cups s kávou.

Včera byla plocha prázdná. Teď je ale poseta lidským uskupením. Řady spáčů na karimatkách, ženy v dlouhých hábitech s miminy, tu a tam hloučky sedících a gestikulujících. Babky se plouží s kanystry k přípojce, lelující výrostci v otahaných T-shirts a džínách vypadají, že na ženskou práci dozírají.

Na okrajích davu, jehož vesměs černé odění vytváří dojem masy, stojí policejní auta. Noční příchozí lehli většinou tam, kam utrmácení dorazili, nejistota a strach po celou noc atakovala dav ve vlnách.

Bristol mám fakt rád! Akorát sme se nikdy nekoukli do přístavu, třeba to stihneme dneska, co myslíš? houkne táta na kluka, který se s kanystry zrovna šourá pro vodu.

Fronta k hydrantům se táhne podél brány. Snad praskla hadice nebo některé z vodních zřidel kdosi naboural, zástup tmavých a zahalených ženských, které se s barely či nákladem petek v taškách pomalu posunují kupředu, tlape bahýnkem, klukovi kolem tenisek crčí voda.

Hey you... zvedne hlavu, usmívající se slečna s hřívou světlých vlasů spadající jí na ramena mu z okýnka ožárkované Globe repliky podává donut oblepený vrstvou čokolády.

Vypne se na špičkách, cítí, jak mu po prstech kapká zavařenína, jenže ho kdosi mázne do ramene. Dva vyčouhlí tmaví kluci. Ten větší donut se snivě zavřenými víčky okamžitě slupne.

On, no... slečna se vyklání a teď podává celou krabici dobrot, do jejichž různobarevných plev už pere sluníčko.

Jak se rychle rvou, tahačka ho zažene od kanystrů, je jich tam teď celý houfek, zmizí mezi kařaty a tričky a lokty uštěďujícími

rány, motá se tam jako štěně vhozené nelítostným páníčkem do středu dobrmaního mače.

Zahlédne překocené kanystry mizet za sukněmi, střevíci, teniskami a sandály postupující fronty, sune se k ženským, uhýbají před ním se vzteklými výkřiky jako před útočícím broukem. K svému úžasu zjistí, že na břiše přidržuje krabici, kde v rozích vězí spláclé donuty: vyhrál.

Přidrží je kořist, je rázem mezi rozespalým davem, kdosi, půlkou těla ve spacáku, se po něm ožene, kluk uskočí.

A kouká přímo do tváře nahatému klukovi. Je asi stejně starý a velký jako on. A v ksichtíku, beztak umouněném, je docela černý. Tváře, paže i stehna má tetovaná, posetá snad zanícenými vpichy. Kolem se přelévá dav, zahlíží na ně. Pevnost na kolech, kde dlí rodiče, je daleko. Podá klukovi krabici. Otočí se a sebere kanystr, ten druhý vydrápne zpod něčích nohou, vleče se s nimi ve frontě, pak do nich strčí hadici a natočí je až po okraj. Tak jako to dělal vždycky.

Večerní vystoupení v Bristolu je ale zrušeno. Použije se paragraf pro případ nenadálé události, katastrofy či dokonce živelní pohromy (plus šedesát dva liber pro oba).

No, a dyť stejně chceme z pršákova vypadnout na jih!

Přidají se ke karavaně dalších autáků a přes den překočují na jiné tábořiště.

Soňa s klukama jsou po cestě utahaní, tak se hned chystají do lože. Na stan se vykašlou, stulí se k sobě dozadu.

Máma má mrňouska v náručí, něco mu šeptá, kluk usíná, ještě zahlédne tátu na předním sedadle, jak s bradou vytrčenou drásá do sešitu.

V noci tábor pikeys kdosi podpálí. Útočníci mrskli zápalnou láhev do stanu, jiná zapálila dřevěnou hlídačskou budku. Zatímco osádky karavanů vybíhají a hasí ohně, které se mimochodem ani nestačí rozplápolat, a ostatní zas urychleně balí, táta rodinu nabádá ke klidu.

Naschvál to hodili do stanu, kde nikdo není. Maj to tu vočihlý, nechtěj nikomu ublížit.

Chtěj ale, abysme vypadli!

Se jim divíš?

Hele, hejbeme se, jedem taky! vybízí máma se svým jediným vidoucím okem, ještě zalepeným a v povážlivém stupni ranního rozcuchání.

Táta namítne, že teď už fakt chce tu kapitolu dopsat. Ale možná z toho nakonec udělám hru, mručí. Jenže vtom na přední sklo doletí kamínky. Vržené z dálky dopadnou bez síly, zabubnují jako kapky.

Herdeksakra! vzkřikne táta a mrskne sešit dozadu, kde přistane na kupě podobných ostatků s rozepsanými díly.

LEAVE MEANS LEAVE! POLISH VERMIN!

Podomácku vyrobený transparent a ještě pár jiných třímají naštvané ženské a pár zachmuřených starších chlápků.

V čele průvodu, co se vyhrne z ulice a míří k zpusťšenému tábořišti, se rojí banda kluků.

Vede je přísně vyhlížející osoba v černých šatech s tlapačem u pusy. Na plné pecky zpod tenounkého knírku skanduje nápis na transparentu plujícím vzduchem a takt celému vášní vzdutému chóru hlasů udává černým deštníčkem.

Hele, Soňo, a že vypadá jak z nějakýho Bítls klipu?

Povykující capart kouskem cihly trefí blatník. Ostatní potěšeně zařvou.

Jo, je to Rigbyová!

Další kluk mrskne po karavanu cihlu, ale nedohodí.

We are not Polish vermin, we are CZECH VERMIN! řve táta z okýnka. My sme za vás bojovali! Betl of Briten, říká ti to něco, bábo? řve na vedoucí, která se s celým rojem rychle blíží.

Tos už byla určitě na světě, ty stará krávo!

Uklidni se!

Kráva jedna!

A startuje. Máma chytne kluka za ruku. A tou druhou ukazuje do ulice, kudy k nim mezi pohlednicově krásnými, cihlově červenými domky míří další občané. Po zdupaném a zvaleném trávniku dušou chlapi a chlápci v trikách a džínsech, v rukou pálky.

A ten nejrychlejší, elegán s barevně potetovanými pažemi v pruhovaném triku, které krájejí kšandy kratas, plivne na kapotu a jme se vůz obcházet zezadu.

Radši teda pojedeme, řekne táta. A jedou. Trajektem a dál.

2. TRAVELERS – NO HOLIDAYS! *Rozezlený důstojník.*

Vzpomínka na Slovensko, vzpomínka na lásku. O noze. O návyku.

Na mostě. Pod mostem: symfonie veškerenstva.

Francií zatím jen prosviští, den sem, den tam, táta, na jihu tak trochu someliér, má zrak upřený na kalendářik akcí.

Ve Španělsku je však na starých tábořištích čekají vytrhané nebo zabetonované přípojky, nápisy nahrazující gramatiku urputností jako TRAVELERS, LEAVE! WE HAVE NO HOLIDAYS! I výzvy, kupříkladu ať táhnou do prdele, sprejem nastříkané na balvanech či betonových zídkách kolem vyhrazených plácků.

Ve vísce Peñascosa, tradičním hipí srazišti, stojí v pohotovosti oddíl občanské milice, vybavený vodním dělem a transparentem NO! THANK YOU, ADIOS!, přičemž ze starého placu travelers kus cesty od Toleda je jeden obrovský uprchlický tábor, přelévající se do města, kde přibývá demonstrace a bitek s policajty, takže festival KOBKA k uctění Edgara Allana Poea je odpískaný (minus tři sta čtyřicet sedm euro pro oba) a podobně to dopadá i v městyse San Guzmán, kde o představení toho léta není zájem (minus dvě stě padesát euro pro ni, minus tři sta padesát euro pro něj, minus patnáct euro pro kluky, kteří by se blejskli v úloze Puků, mrňous by byl zavěšený), a tak to šlo dál.

Přejedou do Francie, kde je na tábořišti v kterémisi z pohasínajících soumraků překvapí hradba karavanů a mlčenlivých kníratých chlapů, vesměs v předpotopních tesilových oblecích, někteří červené šerpy přes panděra. Ženské s halasící drobotinou, motající se kolem dlouhatánských barevných sukní, s vlasy, pažemi a zápěstími plnými stříbrných šperků a jiných cetek, potichu nejsou.

Hele, vyfoukli nám náš plac! prská táta do všeobecného tartasu a ječení.

Než se ale můžou s uchvatiteli konfrontovat, zastaví je žandarmové se samopaly přes plece.

Táta láhev, ze které si právě hodlal loknout, hbitě skryje pod nohy.

Zachmuřený dlouhán v důstojnické kěpi přistoupí rovnou k okýnku.

Máme se otočit a vypadnout. Urychleně.

Ani náhodou! Kluci sou unavený! Řekni tomu bejkovi, že tu stanujeme tisíc let, probůh.

Žandarmovi se ale tenhle tón evidentně nelíbí.

Obejde kapotu a jeho zraky se zabodnou do tátových zřítelnic, v nichž se též převaluje běsná vášeň.

Vykládá, že podle nového rozhodnutí je to tu jen pro občany Francie. Máš navalit la carte du nomade.

Mon capitaine, ty ses posral, vole! haleká táta. Jakou kartu, copak sme cigoši? Mon colonel, nu nesompa les ciganes, my sme Češi! Nu som bohèmes ó Bohěmi!

Povídá, že pro zahraniční hosty je nejlepší penzion U Tří koulí císaře Napoleona Bonaparta rovný tři kiláky vodsud!

A kdo to asi zaplatí, kurva, dyť je to blázen! Řekni to tomu Funesovi!

Neřeknu!

Poukaž na děti! Kluci, vysuňte se!

Policajt pohlédne na zoufale se usmívající Soňu i na vyděše-

ného kluka, vytáhne z pouzdra revolver a přitiskne ho tátovi ke krku.

Tento civí před sebe a horečnatě olizuje vytrysklé kapky potu.

Důstojník hovoří tiše a naléhavě.

Říká, že je strašně unavenej. Říká, že tahle kolona z Rumunska je dneska už čtvrtá. Říká, že nenávidí Hitlera, ale že si to musí připomínat. Říká, že tu nemáme co dělat. Taky říká, že si z něj nemáš dělat srandu.

Dobrá, dobrá, mručí táta. Exkuzé mua, mesjé, pardon mua, chroptí policajtovi už do zad, když otáčí káru, mlčí, i když se v oblaku prachu mizernou cestou řítí zpátky, a mlčí, i když se jedou na asfaltku, minou pár povědomých ukazatelů, vždyť jedou docela známou suchou a prašnou krajinou, v dálce už vidí zákрут řeky a sviští k ní, kdysi tu v okolí bylo pár štací, pár tábořišť, kde byli bez kluků a pak s nimi, jo! Tady to znají dobře, nejen kvůli těm štacím to tu mají oba vryté, a kluci? No, ti to v sobě budou mít uvízlé taky.

Nechčeš si cucnout? To je vzácný víno, amontilladský, fakt!

Nepi za jízdy, seš blázen? praví máma, vytrhne mu láhev a loká a loká.

Pár hltů amontiláda, to je jak limonáda!

To bych řekla, dí máma poté, co odkloní láhev. Její obličej, povážlivě zcuchaný, nabývá klidnějších rysů, v kapilárách se rozhošťuje blaženost. Poupraví obvaz na noze, natáhne ji.

Žabožrouti ňák zvažněli, nezdá se ti?

To po tom Bataclanu.

Cože?

No, dyk toho sou furt plný zprávy, no jo, ty tomu ale nerozumíš...

Jakej Bataklan zas?

Když mu to vyložila, začal hrabat ve skřínce, šátrá jednou rukou všude po kapsách, pak vytáhne dva růžové obdélníčky z tvrdého lesklého papíru, máchá jimi Soně před očima.

Vidíš? Dyt' tam sme měli jít! Tyhle lístky mám vod kámoše, vyhrál sem je. Skoro bulel, hrála tam jeho oblíbená kapela, ale sázka je sázka, to se nedá nic dělat!

Cože?

Chtěl sem tě tam pozvat na naše výročí, ale úplně sem na to zapomněl! A kolik tam bylo mrtvejch? To sme zas měli štěstí, vid'?

Tak ty si zapomněl na naše výročí! No to je ti podobný!

Promiň!

Hmmm!

Už sem se tě asi ptal, ale kde ses naučila všema těma jazykama?

Učila sem se je.

To vám závidim tohleto. My sme se učili akorát rusky.

To nebudeme potřebovat.

Zas máš ale ruský méno. Není ti to divný?

To táta.

Ty pořád táta sem a táta tam, ale co máma?

Máchla rukou do daleka.

Mý méno je zas židácký.

To se ale neříká.

Jak jako neříká?

Biblický, dyžtak. Říká se biblický.

A tak to jo! Hele...

Sviští právě k tomu mostu, obří konstrukci nad údolím, mostu, který znají zespodu, pohlédnou na sebe, vlahý pohled ze dna sebe do toho druhého, až se na vteřinu věčnosti stávají jím, ovšemže jim v palicích běží, jak se seznámili. Tehdy na Slovensku.

Holku znovu viděl hned ráno. Vydělila se z clony, ve které ostatní účastníci festivalové divadelní pouti splývali, usedla k němu. Zaklapl notes, schoval propisku a zíral.

Štíhlá a krásná, barevné vrkoče, její ňadra zpívala.

Čemu vděčím za tu čest?

Pláli. Tak se políbili. Přičemž ze slovenských hor, které obklopovaly beton i travnaté plochy shromaždiště, na kterém se festival Pohoda odehrává, vál jemný větřík, laskající i konejšící rozžářená srdce.

Dyž ty seš takovej chlap!

Časní hosté u stolku za nimi vyprskli, ten s kostí v nose vyloženě zajajkal, druhý, metrosexuál pokrytý komiksem od hlavy k patám, jen hýknul a naráz do sebe obrátil celou Mirindu.

Usmívala se. V mysli jí vyvstal moment uplynulé noci, kdy statný dobyvatel, konečně vyčerpán, spočinul v její dlani naběhlé něhou, kde odpočíval jako naducané spokojené mimino.

Ty seš fakt starej pícháč! Hele, generace se prej od sebe vzdalujou, ale mně se tvoje generace líbí.

Vážně? A co dělá tvůj táta?

My sme vod Benešova.

A to tvý vystoupení. Hele! Bylas nejlepší!

A kde ses to naučil ty?

V léčebně na arteterapii, šel s pravdou ven.

Jó, ty seš prostě svuj. Taky se mi líbí, že nejseš tetovanej.

Uvažoval sem vo tom, ale dyž já mám k modrákům respekt.

Dále se nešířil. Mj. o modrých krajinách tetování, kde šustí pytlíky s acetonem a mlaskají pederastů ústa, za mříží, kde v duši tma je hustá, proč by jí taky, mladanku, plašil?

Cože?

Voni nemaj pud sebezáchovy totiž.

Ahá! A kam jedeš vodsad?

Eště nevím přesně.

To se mi taky líbí.

Z vroucí vzpomínky se s duněním a vzhupy přehoupli přes žlutě vyrýsované zpomalováky a vjeli na dlouhatánský most. Stavba

jak prsklá sem vesmírnou civilizací! Kovová konstrukce desítky metrů nad řekou! Klenuté oblouky, filigránsky vypracované šrouby a matice, šroubky a maticky, kameny dbale otesané, do sebe zapadající. Úchvat.

A právě pod tímhle mostem porodila, takových asi, kdoví, snad devět měsíců po jejich seznámení, týden sem, týden tam, kdo by počítal jednotlivé okamžiky ve valivém veletoku lásky a souznění, který se z nich zpočátku vydral jako gejzír.

V dále nad vyprahlou krajinou se leskne moře, pod nimi francouzská řeka, znovu vsákně odlesky jejich duší, vleče je ke dnu, mezi šutráky, k převalujícímu se kalu.

Odtrhne se od silnice, mrskne pohledem na ten jeho nos, vytrčený ukazatel cesty, koukne dozadu na kluky, na spícího mrňouska sladce vystavujícího tvářičku i na toho staršího, co zahlobabně hledí ven. A je jí tolik smutno! A tolik nádherně!

Hele! A možná že přítomnej okamžik je jediný, co je!

Slíbilas, že toho necháš.

Neni žádný nebe a peklo nikdy a nikde, to ti přísahám.

A zase si do toho vlítla.

Život je krásnej! Smutnej a krásnej! To je jediný, co vim!

Na mě že kašleš, to je oukej, ale proboha myslí na děti!

Přítomnost je jediný, co existuje, fakt! Teď sem si to uvědomila!

Hele, poslední vystoupení, a jedeme dom, a tam tě vodvedu na kliniku, dyž jinak nedáš. Co ta tvoje noha? Říkalas, že tě pobolívá.

Votejká to!

Vod čeho to máš?

Nevim. Ze života.

Víš, voni jehly sou dost nebezpečný.

Votejká to trochu, to je fakt.

Hele, každopádně stonat je nejlepší v mateřštině. Najdeme nějakou parádní soukromou kliniku, tvůj tatík to cálne, co myslíš?

Ále houby, co by bylo s klukama?

Co by bylo, postarám se.

Přisahej na Bohorodičku.

Klíďo!

Ne, přisahej pořádně!

S duněním, neb sice měl před tou žlutou opět přibrzdit, ale nepřibrzdl, sjeli z mostu a řítí se asfaltkou, kolem křovin nahybajících se z betonem vyztužených břehů.

Hele, zapni si pás, jo? Jaktože nemáš pás? Přílínou fízlové, a z čeho bysme platili pokutu, to teda nevím.

Ale ohlédli se.

Tehdy bloudili krajinou v noci, vždýt se navzájem zapřísahali, že na nejbližší kliniku a rovnou na porodní sál jedou najisto a že jedou včas, ale zvrtno se to.

Civěl na ukazatele z okýnek skrz provazy deště, úpěla, držela ruce na vzdutém břichu, museli tu odbočku přejet, jakož i další, jen pod mostem plál červený jas.

Zastavil a vylezl. Doptá se. S námahou se vysoukala za ním. Hnal ji dovnitř, nedala se. Asi si museli ulevit od toho stísněného prostoru plného stonů, křiku, prosila ho o vzduch. No a beztak jim došel benzin.

Držel ji, klopýtali bahnem pod mostní oblouk. Silnice byla vysokánsko nad nimi. Hned pod prvním obloukem narazili na haldu papírových krabic. Flákla sebou, nemohla dál, alespoň že měla pod zádama papundekl.

Vytrčila a roztáhla nohy, pokoušela se strhnout si sukni, serval hadry podél jejích třesoucích se boků, mlékem nalité prsy jak měchy skákaly v rytmu dechu, sroloval mikinu a strčil jí ji pod hlavu, a to dobře udělal.

Běsně do toho polštáře narážela týlem, jak se zmítala, a ten její křik, vpravdě zvířecí, odrážel se od kovové klenby.